

NEKAJ POMEMBNIH NALOG V MREŽI SPLOŠNO-IZOBRAŽEVALNIH KNJIŽNIC (SIK)

Ančka Korže-Strajnar

Za slovensko mrežo SIK smo zastavili akcijo, ki jo pripravljamo že od jeseni preteklega leta in o njej še nismo širje seznanjali knjižnic. Gre za akcijo, ki je bila dogovorjena v Skupnosti nacionalnih bibliotek Jugoslavije, in sicer, da se pripravi in do konca junija 1977 izvede prvi popis vseh javnih knjižnic Jugoslavije, prirejen za računalniško obdelavo. Podoben popis je bil izveden namreč že prej za vse specialne knjižnice in INDOK centre v Jugoslaviji, prihodnje leto pa naj bi delo nadaljevali s popisom šolskih knjižnic. Tako je vsaj zastavljeno v programu. Za popis v republikah so odgovorne republiške matične službe, ki bodo to akcijo vodile. Člani zvezne komisije za popis stanja knjižnic so vodje republiških matičnih služb, predsednica pa je tovarišica Zorica Petkovska iz Skopja. Zanimivost oziroma novost pri zbiranju podatkov, ki jih statistični zavodi doslej niso obravnavali, je med drugim zahteva po podatkih o strukturi knjižnih fondov po UDK sistemu. Vprašalnik ima štirinajst strani in je prirejen za računalniško obdelavo; za vso Jugoslavijo bo izpolnjene vprašalnike obdelal, kakor je predvideno, inštitut »Boris Kidrič« v Vinči. Dogovori potekajo, nerešena so ostala le še nekatera finančna vprašanja. Tak popis knjižnic v jugoslovanskem merilu postaja pomemben zlasti še zdaj, ko vemo, da zvezni statistični zavod, ki je doslej vsaka štiri leta v najnujnejšem obsegu popisoval dejavnost knjižnic, tega ne bo več počel; to je tudi vzrok, da je že izpadel letošnji popis.

Doslej so bile na širših sejah opravljene vse priprave za popis, v republikah pa so bili izvedeni po trije poskusni popisi. V Sloveniji bomo vključili v popis 60 knjižnic v občinskih središčih in upoštevali vso organizirano mrežo. Popis bo zajel 536 knjižnic, izposojevališč in bibliobusnih postaj. Za vsako občino bomo uporabili en vprašalnik. Rezultati popisa bodo znani, seveda če se bomo držali dogovorjenih rokov, že konec julija 1977. Inštitut v Vinči, ki bo sprejel naše podatke na računalnik, bo potem vsako leto z dopol-

nilnim vprašalnikom dopolnjeval podatke iz knjižnic. Za izvajanje tega programa bodo morale knjižnice že letos, najkasneje pa vsaj prihodnje leto prilagoditi tudi dnevno zbiranje statističnih podatkov. Zato je bil sprejet tudi sklep, da se komisija po zaključku te akcije ne razide, marveč se spremeni v zvezno komisijo za statistiko knjižnic.

Še dve nalogi sta, ki nas spodbujata k širšemu delovanju in posebni družbenopolitični aktivnosti. Tu je lanskoletna akcija »Človek, delo, kultura«, ki se bo tudi letos nadaljevala z malo drugačnim geslom in novo, tako imenovano malo akcijo »Družba in knjiga«. Nimamo ločenih podatkov o tem, kako so sodelovale in razumele to akcijo naše SIK, vendar lahko rečem, da smo se vanjo aktivno vključili, čeprav morda knjižnice niso povsem dobro razumele bistva te akcije. Nedvomno je ta pojav določen izziv naši kulturi in načinu njenega delovanja, ki se kaže v preveliki zaprtosti, tradicionalizmu, malomeščanskih konceptih itd. in ki često meni, da je predvsem dejavnost kulturnih delavcev. Konstituiral se je sistem kulturnih institucij, poklicev, društev, organizacij itd., z njim pa tudi zavest, da je samo sistem tisti, ki naj ustvari kulturo socialistične družbe ali celo, da je to kultura socialistične družbe. Akcija »Človek, delo, kultura« pa nam jasno kaže, da gre za ponovno preverjanje poti našega kulturnega razvoja, rezultatov kulturnega dela, njegove idejne in estetske vsebine in njegove socialistične vrednosti. Namen te akcije pa je še posebno ta, da želi pospešiti podružbljanje kulture na osnovi celovitega razvoja samoupravnih družbenoekonomskih in političnih odnosov ter integracije kulture v združeno delo.

Izziv, da je treba postaviti knjigo v popolnoma nov družbeni položaj, ki ji bo tako sistemsko kot družbeno omogočal stalen napredek in mesto med delovnimi ljudmi ter v družbi, se v veliki meri tiče tudi nas knjižničarskih delavcev. Postavlja se izziv po 3000 novih knjižnicah. Ali lahko tak koncept odklonimo kot nesmiseln in strokovno nesprejemljiv, ali pa smo sposobni čutiti v tem poseben družbeni cilj in ga razumeti, izpopolniti ter nakazati vizijo takšnih knjižnic? Knjižničarji sami ugotavljajo, da s sedanjim sistemom ne moremo in ne bomo mogli tudi v bistveno ugodnejših pogojih seči v vse pore družbenega življenja. Ne moremo zagotoviti dovolj literature, določene za izobraževanje učeči se mladini, študentom, ni mogoče zagotoviti, da bi vse domače leposlovje prišlo v občinske knjižnice itd. Zakaj se potem sprašujemo, ali potrebujemo 3000 knjižnic? Knjižnice lahko poimenujemo tudi drugače, da bomo bolje razumeli njihovo vizijo ali namembnost. Mogoče priročne knjižnice ali zbirke za izobraževanje, ali klubske kolekcije, kakorkoli! Ne do-

volimo, da gre bitka za knjigo mimo nas in ne bodimo skeptični! Potrudimo se sodelovati in bojevati boj za knjigo in njeno prisotnost vsepovsod in z roko v roki z vsemi drugimi, ki jim je skrb za knjigo pomembna.

V letošnjem letu bodo knjižnice angažirane pri reševanju še enega problema, pri katerem bo treba sodelovati v vseh občinskih središčih. Smo pred ustanovitvijo temeljnih skupnosti za knjigo. Z ustanovitvijo občinskih kulturnih skupnosti, obalne, ljubljanske mestne in republiške kulturne skupnosti je bil storjen velik korak k podružbljanju kulturne politike. Dosežena stopnja samoupravne organiziranosti pa še ni dokončna; marsikaj je nedorečenega, kažejo se šibkosti v delovanju delegatskega sistema, v obvladovanju učinkovitejšega uresničevanja temeljnih izhodišč kulturne politike itd. Sedanja stopnja organiziranosti je zato nezadostna, razvijati jo bo treba dalje. V okviru kulturnih skupnosti bodo zato nastajale temeljne skupnosti za posamezna kulturna področja. Za zdaj je načrtovanih sedem takih področij. Kakor kaže bodo prve ustanovljene temeljne skupnosti ali enote temeljnih skupnosti za knjigo. O njih je resda še marsikaj nedorečenega, npr. kakšna bo menjava dela v primeru, če bodo programi dogovorjeni v eni, dogovarjanje o ceni in dohodku pa bo potekalo v drugi skupnosti, ali kakšna bo delegatska baza teh skupnosti itd. Ne glede na to pa je njihova vloga predvsem ta, da bodo kot sestavni del kulturnih skupnosti omogočale in soustvarjale svobodno menjavo dela, s katero se bodo oblikovale in uresničevale skupne kulturne potrebe. Tako bodo vsi izvajalci na določenem področju kulturnega delovanja imeli kar najbolj neposredno možnost sodelovanja z delegati uporabnikov, s katerimi se bodo v temeljni področni skupnosti neposredno srečevali.

Koncept posebnih kulturnih skupnosti se bo oblikoval v procesu nastajanja posameznih temeljnih skupnosti, izpeljan pa naj bi bil do konca letošnjega leta. Če smo zdaj pri poskusu, da se pripravi ustanovitev take skupnosti šele v eni občini, je kaj malo verjeti, da bo do konca leta ta proces lahko zaključen, vendar si moramo prizadevati, da storimo kar največ. Posebnost temeljne skupnosti za knjigo bi utegnila biti trditev, da bi npr. lahko delovala kot delovna skupnost v okviru te skupnosti tudi knjižnica, če ne bo imela pogojev, da bi se obdržala kot OZD ali TOZD. Seveda pa so to šele razmišljanja. K temu lahko svoje prispevamo tudi mi knjižni delavci.